

УРОК 43 (29.03.2022) 41 гр. Технології реставраційних робіт

ТЕМА: ПРИЗНАЧЕННЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ АЛЬФРЕЙНО-ДЕКОРАТИВНИХ РОБІТ.

Альфрейні роботи та декоративні розписи мають характер орнаментальної прикраси поверхні. До цих робіт відносяться будь-якого виду обробки, трафаретні роботи, аерографія, декалькоманія.

Обробки мають на меті надати поверхні фактурну обробку або імітацію (підробку) – за допомогою недорогих матеріалів створити враження декоративного, дорожчого матеріалу (під дуб, мармур, червоне дерево, граніт тощо).

Набризк – коли на поверхню з пофарбованим фоном наносяться дрібні бризки одного або багатьох кольорів для отримання контрастного, строкатого забарвлення та фактури. Обприскування може бути зроблено через металеву сітку або машинним шляхом, наприклад, шланговим насосом з розпиленням стисненим повітрям.

Тупування - обробка губкою. По свіжонанесеному фарбою фону після його висихання наносяться легкі та рівномірні удари губкою. Губка прикріплюється до планки і має вигляд щітки з нерівною поверхнею, яка змочується відтінком, відмінним від загального тону.

Накатка робиться валиком з наклеєною на нього гумою з рельєфним малюнком. Піщана, шорстка фактура досягається нанесенням на свіжозабарвлену поверхню тонкого шару піску. Після цього за допомогою розпилювача поверхня покривається тонким шаром фарби.

Імітація цінних порід дерева проводиться розфарбуванням спеціальними кистями: розхльосткою, шеперкою або гумовим гребінцем. При цьому завжди спочатку наноситься загальне тло, а потім уже малюнок, що імітує породу дерева.

Обробка під мармур може мати хороші результати при майстерному художньому виконанні. Найбільший успіх досягається при імітаційній розбивці на окремі плити, окрему від суміжних розмальовок. Імітація підлог цим

способом не рекомендується, тому що фарбування в місцях посиленого ходіння швидко зношується.

Розмальовка трафаретами проводиться головним чином при орнаментациї вузьких смуг поясів, рідше при покритті великих поверхонь. Трафарет, тобто пластинка з прорізаними отворами, виготовляється із щільного промасленого картону чи пластмаси. Після накладки трафарету на поверхню фону фарба наноситься пензлем по трафарету та заповнює вирізи. Потім трафарет ставиться на суміжну ділянку і знову зафарбовується і т.д.

Завдяки застосуванню трафарету робота проводиться швидко та акуратно. Недоліком трафаретного розмальовки є розрив безперервних ліній та дещо сухий вигляд малюнка.

Розрізняють трафарети прямі та зворотні, однобарвні та багатобарвні. Прямі зазвичай робляться для нанесення малюнка однією фарбою, зворотні – виділяють малюнок основним тлом. Робота багатобарвним трафаретом вимагає не однієї, а двох і більше пластин. Малюнок наноситься послідовно одним за іншим трафаретами та вимагає великої точності кріплення пластинок та тотожності вибраних тонів.

Аерографія - метод трафаретного розпису нанесенням фарби не пензлем, а розпиленням складу за допомогою пістолета стисненим повітрям. Цей спосіб дозволяє давати малюнку теплоту та опуклість і значно прискорює процес виконання робіт.

При декалькоманії малюнок переноситься за способом перекладних картинок. Цим способом можна переносити на поверхню як орнаменти, а й картини.

До альфрейних робіт відноситься оздоблення та травлення скла.

Матівка скла проводиться: 1) забарвленням рідкими цинковими білилами з торцюванням; 2) нанесенням морозних візерунків за допомогою покриття скла насиченим розчином сірчаноокислих солей магнію, цинку, натрію або алюмінію; того ж результату можна досягти видаленням плівки скла під дією міцного розчину тваринного клею; 3) обробкою поверхні скла піскоструминним апаратом; 4) травленням плавикової або фтористо-водневої кислоти.

Бронзування проводиться нанесенням сухого бронзового порошку на підготовлений і ще висохлий ґрунт. Для ґрунту застосовують лак мордан. Крім того, можна покривати поверхню звичайними малярськими способами, масляними та водними складами. Для імітації під стару бронзу після бронзування поверхню покривають шаром лісу в колір потемнілої і позеленілої бронзи, залишаючи цей шар в поглибленнях рельєфу. Обробка під стару бронзу називається патинуванням.

Позолочення, тобто покриття поверхні тонкими листочками сусального золота, починається з ретельної підготовки поверхні: ґрунтовки розчином шелаку в спирті, шліфування, ґрунтування за кілька разів олійною або лаковою фарбою, покриття жовтими олійними фарбами. Після повного підсихання підготовленої таким чином поверхні її покривають шаром лаку мордану, який служить клеєм для листочків сусального золота або талії, що укладаються на нього, тобто імітації золота з більш дешевих металів. Накладання листочків золота проводиться за допомогою спеціальних інструментів так, щоб кожен листок перекривав край суміжного. Крім лаку для приклеювання золота іноді застосовують полімент – спеціальний клеючий склад, приготований з жирної очищеної глини з добавкою мила та олії.

Остаточна обробка позолоти – її полірування – виробляється після висихання покритої золотом поверхні за допомогою лоцила (агатового каменю, заправленого в ручку).

Сріблення, т. т. покриття поверхні тонкими листочками срібла чи інших металів срібного кольору (срібна фольга), виробляється тими самими способами, як і золочення.

Альфрейно-мальовничі роботи включають і об'ємний розпис

орнаментально-декоративного характеру, що виконується клейовими та масляними складами, темперою (склад з використанням клеючих властивостей яєчного жовтка та білка) та фрескою (розпис по сирій штукатурці).

Для виконання цього роду робіт поверхня штукатурного шару повинна бути дуже гладкою, без тріщин, однорідною за складом та одноколірною, а також повністю висушеною (для всіх видів живопису, крім фрески). За розробленим

ескізом виготовляється **припорох** - потрібних розмірів лист або рулон паперу з нанесеним на нього в натуральну величину малюнком. По контуру малюнка пробиваються дрібні та часті отвори. Малюнок переноситься на стіну шляхом прихлопування по отворах припороху мішечком з вугільним пилом.

За отриманим контуром проводиться декоративний розпис. Розпис клейовими складами є найменш довговічним. Недоліком олійного живопису є її глянець, що часто знижує якість декоративного розпису.

Темпера, як було зазначено, здійснюється з урахуванням використання клеючих властивостей яєчного жовтка чи суміші яєчного жовтка з білком. Завдяки цьому темпера дуже стійка і довговічна, але вимагає від майстра-виконавця знання технології.

Фреска, тобто живопис, що виконується мінеральними фарбами по сирій вапняній штукатурці, є довговічним. На відміну від попередніх способів декоративного розпису фреска виконується в такий спосіб. На штукатурний ґрунт наноситься спеціальний шар накривання товщиною 5-7 мм з жирного вапна з наповнювачем (піском або мармуровим борошном), просіяним через дрібне сито.

Накривний шар наноситься лопаткою та обробляється дерев'яною теркою. Коли цей шар починає підсихати, на нього накладають припорох і переводять малюнок, яким ведуть розпис кистями. Розмір поверхні, що розписується, розраховується так, щоб протягом 5-6 годин можна було нанести накривальний шар і розписати його. В іншому випадку штукатурка почне тверднути і фарби матимуть інший колір. Місця з'єднань (стики) денних захваток намагаються робити за контурами або в тінях. Фреска не допускає жодних виправлень та підмазування.

Фреска «асекко» виконується на сухій штукатурці, у якій верхня скоринка видалена, сама штукатурка рясно зволожується. Поки штукатурка зберігає вологу, наносять змішані з вапном фарби, які, висихаючи разом із штукатуркою, закріплюються.